

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА

Економіка та бізнес

РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ	перший (бакалаврський)
СТУПІНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ	бакалавр
ГАЛУЗІ ЗНАНЬ	05 Соціальні та поведінкові науки
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ	051 Економіка
ОСВІТНЯ КВАЛІФІКАЦІЯ	бакалавр з економіки
КВАЛІФІКАЦІЯ В ДИПЛОМІ	Ступінь вищої освіти – Бакалавр Спеціальність – 051 Економіка Освітня програма – Економіка та бізнес

ЗАТВЕРДЖЕНО ВЧЕНОЮ РАДОЮ

Фалько Н.М.

(протокол № 19 від 28 червня 2024 року)

Оновлена освітня програма вводиться в дію з
«01» вересня 2024 р.

Ректор

Фалько Н.М.

Наказ № 53/01-05 від «28» червня 2024 року

Запоріжжя 2024р.

ЛИСТ-ПОГОДЖЕННЯ

Освітньої програми
Економіка та бізнес

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньої програми

підпис

Н.В. Рунчева

Завідувач випускової кафедри

підпис

О.А. Марченко

Голова Вченої ради факультету
інформатики, математики та економіки

підпис

П.В. Бельчев

Начальник навчального відділу

підпис

О.В. Котенко

Голова науково-методичної
ради МДПУ ім. Б.Хмельницького

підпис

О.В. Бунчук

Голова комісії Вченої ради
МДПУ ім. Б.Хмельницького
з експертизи якості освітніх
програм спеціальностей

підпис

Н.А. Сегеда

ПЕРЕДМОВА

Склад розробників освітньої програми:

1. Марченко О.А. – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економіки та готельно-ресторанного бізнесу, голова робочої групи;
2. Постол А.А. – доктор економічних наук, професор, професор кафедри економіки та готельно-ресторанного бізнесу;
3. Рунчева Н.В. – доктор економічних наук, професор, професор кафедри економіки та готельно-ресторанного бізнесу;
4. Пилипенко К.А. – доктор економічних наук, професор, професор кафедри економіки та готельно-ресторанного бізнесу.

Члени робочої групи зі складу стейкхолдерів:

– зі складу роботодавців:

1. Кузьменко А.Ю. – директор Товариства з обмеженою відповідальністю «ХОРС»;
2. Барський П. – директор ЗАТ ОРМЕ ІНТВЕСТИСІЙОС (Литва)

– зі складу здобувачів вищої освіти:

1. Панасюк Л.М. – головний бухгалтер ТОВ «Новоолексіївський елеватор», випускниця освітньої програми «Економіка та бізнес» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти;
2. Грицаєнко В.А. – керівник Запорізького обласного благодійного фонду «МІРІАМ», випускник освітньої програми «Економіка та бізнес» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

– зі складу представників академічної спільноти:

1. Мармуль Л.О. – доктор економічних наук, професор, професор кафедри обліку, оподаткування та бізнес-управління Університету Григорія Сковороди у Переяславі.

Рецензії-відгуки зовнішніх стейкхолдерів:

1. Ігнатенко М.М. – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економіки Університету Григорія Сковороди у Переяславі;
2. Кузьменко А.Ю. – директор Товариства з обмеженою відповідальністю «Борисфен».

Актуалізовано:

ОП введено в дію (рік)	наказ №122/01-06 від 31.08.2018р.				
Дата виходу стандарту та посилання на стандарт	наказ №1244 від 13.11.2018р. https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-osvita/naukovo-metodichna-rada-ministerstva-osviti-i-nauki-ukrayini/zatverdzeni-standarti-vishoyi-osviti				
Перегляд ОП Дата та номер протоколу засідання Вченої ради університету	Протокол №1 від 30.08.2019р.	Протокол №17 від 28.05.2020р.	Протокол №18 від 29.06.2021р.	Протокол №16 від 29.06.2023р.	Протокол №6 від 19.06.2024р.
Підпис гаранта					
ПІБ гаранта ОП	Верховод І.С.	Верховод І.С.	Верховод І.С.	Верховод І.С.	Рунчева Н.В.

**1. Профіль освітньо-професійної програми зі спеціальності
051 Економіка**

1 - Загальна інформація	
Повна назва вищого навчального закладу та структурного підрозділу	Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького Факультет інформатики, математики та економіки Кафедра економіки та готельно-ресторанного бізнесу
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Ступінь вищої освіти	Бакалавр
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність	051 Економіка
Обмеження щодо форм навчання	Обмеження відсутні
Офіційна назва освітньої програми	Освітня програма «Економіка та бізнес»
Обмеження щодо форм навчання	Обмеження відсутні
Освітня кваліфікація	Бакалавр з економіки
Кваліфікація в дипломі	Ступінь вищої освіти «Бакалавр» Спеціальність 051 «Економіка» Освітня програма «Економіка та бізнес»
Передумови	повної загальної середньої освіти, НРК-5
Мова(и) викладання	Українська
Опис предметної області	<p>Об'єкт вивчення та/або діяльності: закономірності функціонування та розвитку соціально-економічних систем, соціально-економічних процесів, їх моделювання, прогнозування та регулювання, мотивація і поведінка економічних суб'єктів, організація, планування, становлення та управління у бізнесі.</p> <p>Цілі навчання: підготовка фахівців, які володіють сучасним економічним мисленням, теоретичними знаннями і практичними навичками, необхідними для розв'язання завдань предметної області.</p> <p>Теоретичний зміст предметної області: загальні закони та тенденції економічного розвитку, мотивація та поведінка суб'єктів ринку; теорії мікро- , макро- і міжнародної економіки; сучасні кількісні методи аналізу економічних процесів; інституціональний і міждисциплінарний аналіз; закономірності сучасних</p>

	<p>соціально-економічних процесів; теорії економічного управління персоналом для різних виробничих систем і секторів економіки, виробничі процеси в бізнесі.</p> <p>Методи, методика та технології: загальнонаукові методи пізнання та дослідницької діяльності, математичні та статистичні методи економічного аналізу, економіко-математичне моделювання, інформаційно-комунікаційні технології досліджень, розповсюдження та презентацій результатів досліджень.</p> <p>Інструментарій та обладнання: сучасне інформаційно-комунікаційне обладнання, інформаційні системи та програмні продукти, що застосовуються в економічній діяльності.</p>
<p>Академічні права випускників</p>	<p>Можливість продовжувати освіту за другим (магістерським) рівнем вищої освіти. Набуття додаткових кваліфікацій в системі післядипломної освіти.</p>
<p>2 – Обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття першого (бакалаврського) ступеня вищої освіти</p>	
<p>Обсяг освітньої програми у ЄКТС</p>	<p>Обсяг освітньо-професійної програми бакалавра на базі повної загальної середньої освіти становить 240 кредитів ЄКТС,</p> <p>Обсяг освітньо-професійної програми бакалавра на базі ступеня «молодший бакалавр» («молодший спеціаліст») заклад вищої освіти має право визнати та перезарахувати не більше ніж 120 кредитів ЄКТС, отриманих в межах попередньої освітньої програми підготовки молодшого бакалавра (молодшого спеціаліста).</p> <p>Обсяг освітньо-професійної програми бакалавра на основі ступеня «фаховий молодший бакалавр» заклад вищої освіти має право визнати та перезарахувати не більше ніж 60 кредитів ЄКТС, отриманих за попередньою освітньою програмою фахової передвищої освіти.</p> <p>Мінімум 50% обсягу освітньої програми має бути спрямовано на забезпечення загальних та спеціальних (фахових) компетентностей за спеціальністю, визначених Стандартом вищої освіти.</p>
<p>3 - Мета освітньої програми</p>	
<p>Реалізація ОП «Економіка та бізнес» надає можливість отримання економічної освіти в галузі соціальних та поведінкових наук із широким доступом до працевлаштування і подальшого навчання. Формування та розвиток загальних і професійних компетентностей за спеціальністю «Економіка» передбачають можливості зайнятості і кар'єри.</p> <p>Метою ОП є підготовка фахівців з економіки та бізнесу з урахуванням</p>	

особливостей сучасних світогосподарських процесів, сучасних вимог щодо вирішення практичних питань шляхом використання інноваційних методів навчання, формування фахівців економіки з новим перспективним мисленням, здатних реалізовувати стратегічні плани щодо вимог сучасного ринку праці, враховуючи умови сьогодення.

Цілі ОП сформульовано відповідно до визначених цілей та візії, передбачених Стратегією розвитку Університету на 2023-2028рр. <http://surl.li/oxnmv>.

Узгодженість цілей ОП з місією та стратегією університету полягає у формуванні інтелектуального капіталу нації, сучасних молодих фахівців, забезпечені особистого й професійного зростання дорослого населення, популяризації досягнень науки, техніки та новітніх технологій.

4 - Характеристика освітньої програми

Орієнтація освітньої програми	Програма орієнтується на сучасні професійні та наукові досягнення в галузі економічних досліджень, враховує специфіку організації та регулювання світогосподарських процесів, враховує специфіку роботи підприємств, бізнесу в умовах інтеграції та лібералізації світових ринків, орієнтує на актуальні спеціалізації, в рамках яких здобувач визначає професійну та наукову кар'єру.
Основний фокус освітньої програми та спеціалізації	Вища освіта зі спеціальності 051 Економіка з фокусом на професійну діяльність економіста, який володіє теоретичними знаннями, практичними навичками та професійними компетентностями, сучасним економічним мисленням, здатних розв'язувати складні дослідницькі, інноваційні й управлінські задачі та проблеми функціонування економічних систем різного рівня, виробничі процеси бізнесу. Ключові слова: економіка, логістика, фінанси, бізнес, підприємницька діяльність
Особливості програми	Реалізація програми здійснює підготовку фахівців з економіки та бізнесу з урахуванням особливостей сучасних світогосподарських процесів, враховує сучасні вимоги до вирішення практичних питань шляхом використання методів навчання, формує фахівців економіки з новим перспективним способом мислення, здатних застосовувати інноваційні стратегічні рішення щодо сучасних вимог ринку праці, враховуючи умови сьогодення. Програма передбачає ґрунтовну практичну підготовку на базі власних лабораторій та на підприємствах об'єднаних територіальних громад регіону, а також за програмами студентської академічної мобільності.

5 – Придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання

**Придатність до
працевлаштування**

Отримана за освітньою програмою «Економіка та бізнес» вища освіта дає випускникам можливість працевлаштування на посадах згідно Національного класифікатору України: «Класифікатор професій» ДК 003:2010 [Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/va327609-10#Text>]:

- професіонали в сфері державної служби, аудиту, бухгалтерського обліку, праці та зайнятості, маркетингу, ефективності підприємництва, раціоналізації виробництва та інтелектуальної власності;
- професіонали в галузі аудиту та бухгалтерського обліку;
- наукові співробітники (аудит, бухгалтерський облік);
- аудитори та кваліфіковані бухгалтери;
- професіонали в галузі економіки;
- економісти;
- економіст з бухгалтерського обліку та аналізу господарської діяльності;
- економіст з договірних та претензійних робіт;
- економіст з матеріально-технічного забезпечення;
- економіст з міжнародної торгівлі;
- економіст з планування;
- економіст з податків і зборів;
- економіст з фінансової роботи;
- економіст із ціноутворення;
- економічний радник;
- консультант з економічних питань;
- помічники керівників підприємств, установ та організацій;
- помічники керівників виробничих та інших основних підрозділів;
- помічники керівників малих підприємств без апарату управління;
- економіст-статистик;
- фахівець з ефективності підприємництва;
- державний аудитор;
- бухгалтер;
- керівники підприємств, установ та організацій;
- керівники виробничих та інших основних підрозділів;
- керівники фінансових, бухгалтерських, економічних, юридичних та адміністративних підрозділів та інші керівники;
- керівники функціональних підрозділів;
- керівники проектів та програм;
- керівники малих підприємств без апарату управління.

Подальше навчання	Можливість продовжувати освіту за другим (магістерським) рівнем вищої освіти. Набуття додаткових кваліфікацій в системі післядипломної освіти.
6 – Викладання та оцінювання	
Викладання та навчання	<p>Загальний стиль навчання – професійно-орієнтований. Викладання і навчання здійснюється на засадах студентоцентрованого підходу і академічної свободи.</p> <p>Викладання: лекція, дискусія, бесіда, консультація; семінарські та практичні заняття; робота з інформаційними ресурсами: з навчально-методичною, науковою, нормативною літературою та інтернет-ресурсами; комп'ютерні засоби навчання (онлайн курси – ресурси, web-конференції, вебіари тощо); самостійна робота над індивідуальним завданням або за програмою ОК; тренінги, коучі, майстер-класи від професіоналів-практиків та представників академічної спільноти; реферативні та пошукові дослідження; керівництво навчальними та виробничою практиками, керівництво курсовими та кваліфікаційною роботами.</p> <p>Підхід до викладання передбачає підтримку, консультування та тісну співпрацю здобувачів з викладачами, стейкхолдерами й академічною спільнотою, залучення до консультування здобувачів економістів-практиків, залучення здобувачів до наукової діяльності.</p> <p>ОП реалізується через кредитнотрансферну систему організації навчання, навчання на основі досліджень, посилення практичної орієнтованості та творчої спрямованості.</p> <p>Навчання: студентоцентроване, проблемно-орієнтоване та диференційоване навчання, ініціативне самонавчання. Проблемні, інтерактивні, проєктні, командні, інформаційно-комп'ютерні технології навчання. Навчально-методичне забезпечення освітнього процесу та консультування самостійної роботи здійснюється через систему Центру освітніх дистанційних технологій на платформі Moodle.</p>
Оцінювання	<p>Накопичувальна бально-рейтингова система, що передбачає оцінювання за усі види аудиторної та позааудиторної навчальної діяльності.</p> <p>Форми контролю: усне та письмове опитування, тестові завдання, періодичні контрольні роботи, індивідуальні завдання, заліки, екзамени, захист курсової роботи, захист звіту з практики, атестація.</p> <p>Для оцінки знань бакалаврів використовується</p>

	<p>100-бальна шкала оцінювання ECTS.</p> <p>Система оцінювання будується на засадах академічної доброчесності та прозорості.</p> <p>Атестація проводиться у формі публічного захисту кваліфікаційної роботи. Передбачає можливість апеляції.</p>
7 – Перелік компетентностей випускника рівня бакалавр	
Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в економічній сфері, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки.
Загальні компетентності (ЗК)	<p>ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>ЗК2. Здатність зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p> <p>ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.</p> <p>ЗК6. Здатність спілкуватися іноземною мовою.</p> <p>ЗК7. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.</p> <p>ЗК8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>ЗК9. Здатність до адаптації та дій в новій ситуації.</p> <p>ЗК10. Здатність бути критичним і самокритичним.</p> <p>ЗК11. Здатність приймати обґрунтовані рішення.</p> <p>ЗК12. Навички міжособистісної взаємодії.</p> <p>ЗК13. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.</p> <p>ЗК14. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.</p>
Спеціальні (фахові, предметні)	СК1. Здатність виявляти знання та розуміння проблем предметної області, основ функціонування сучасної

<p>компетентності</p>	<p>економіки на мікро-, мезо-, макро- та міжнародному рівнях.</p> <p>СК2. Здатність здійснювати професійну діяльність у відповідності з чинними нормативними та правовими актами.</p> <p>СК3. Розуміння особливостей провідних наукових шкіл та напрямів економічної науки.</p> <p>СК4. Здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати.</p> <p>СК5. Розуміння особливостей сучасної світової та національної економіки, їх інституційної структури, обґрунтування напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави.</p> <p>СК6. Здатність застосовувати економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач.</p> <p>СК7. Здатність застосовувати комп'ютерні технології та програмне забезпечення з обробки даних для вирішення економічних завдань, аналізу інформації та підготовки аналітичних звітів, ведення бізнесу.</p> <p>СК8. Здатність аналізувати та розв'язувати завдання у сфері економічних та соціально-трудова відносин.</p> <p>СК9. Здатність прогнозувати на основі стандартних теоретичних та економетричних моделей соціально-економічні процеси в бізнесі.</p> <p>СК10. Здатність використовувати сучасні джерела економічної, соціальної, управлінської, облікової інформації для складання службових документів та аналітичних звітів.</p> <p>СК11. Здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей економічних систем і процесів та із застосуванням сучасного методичного інструментарію.</p> <p>СК12. Здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення.</p> <p>СК13. Здатність проводити економічний аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, бізнесу, оцінку їх конкурентоспроможності.</p> <p>СК14. Здатність поглиблено аналізувати проблеми і явища в одній або декількох професійних сферах з врахуванням економічних ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.</p>
------------------------------	---

8 – Нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання

- PH1. Асоціювати себе як члена громадянського суспільства, наукової спільноти, визнавати верховенство права, зокрема у професійній діяльності, розуміти і вміти користуватися власними правами і свободами, виявляти повагу до прав і свобод інших осіб, зокрема, членів колективу.
- PH2. Відтворювати моральні, культурні, наукові цінності, примножувати досягнення суспільства в соціально-економічній сфері, пропагувати ведення здорового способу життя.
- PH3. Знати та використовувати економічну термінологію, пояснювати базові концепції мікро- та макроекономіки,
- PH4. Розуміти принципи економічної науки, особливості функціонування економічних систем.
- PH5. Застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади).
- PH6. Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у сфері економічної діяльності.
- PH7. Пояснювати моделі соціально-економічних явищ з погляду фундаментальних принципів і знань на основі розуміння основних напрямів розвитку економічної науки.
- PH8. Застосовувати відповідні економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач.
- PH9. Усвідомлювати основні особливості сучасної світової та національної економіки, інституційної структури, напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави.
- PH10. Проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання (за видами діяльності), визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності.
- PH11. Вміти аналізувати процеси державного та ринкового регулювання соціально-економічних і трудових відносин.
- PH12. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.
- PH13. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання соціально-економічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та соціальні показники.
- PH14. Визначати та планувати можливості особистого професійного розвитку.
- PH15. Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні.
- PH16. Вміти використовувати дані, надавати аргументацію, критично оцінювати логіку та формувати висновки з наукових та аналітичних текстів з економіки.
- PH17. Виконувати міждисциплінарний аналіз соціально-економічних явищ і проблем в одній або декількох професійних сферах з врахуванням ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.
- PH18. Використовувати нормативні та правові акти, що регламентують професійну діяльність.

PH19. Використовувати інформаційні та комунікаційні технології для вирішення соціально-економічних завдань, підготовки та представлення аналітичних звітів.

PH20. Оволодіти навичками усної та письмової професійної комунікації державною та іноземною мовами.

PH21. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.

PH22. Демонструвати гнучкість та адаптивність у нових ситуаціях, у роботі із новими об'єктами, та у невизначених умовах в бізнес-середовищі.

PH23. Показувати навички самостійної роботи, демонструвати критичне, креативне, самокритичне мислення.

PH24. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та свідомо на основі етичних принципів, цінувати та поважати культурне різноманіття, індивідуальні відмінності людей.

9 - Ресурсне забезпечення реалізації програми

Кадрове забезпечення	<p>Освітній процес за освітньою програмою «Економіка та бізнес» забезпечують науково-педагогічні працівники кафедри економіки та готельно-ресторанного бізнесу, а саме п'ять докторів економічних наук, професорів, два кандидати економічних наук, доценти з високим рівнем наукової та професійної активності згідно п. 38 Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності від 30.12.2015 р. №1187 (із змінами, внесеними згідно з постановами КМУ від № 347 від 10.05.2018, № 180 від 03.03.2020, № 365 від 24.03.2021)) та професіонали-практики.</p> <p>При відборі кандидатів на посади НПП кафедри для забезпечення освітньої програми пріоритетним є дотримання кодексу академічної доброчесності, активне підвищення кваліфікації шляхом неформальної освіти; професійна діяльність за фахом, наявність досвіду практичної роботи.</p> <p>Всім науково-педагогічним працівникам, відповідно до укладених графіків, університет сприяє підвищенню кваліфікації та стажування не рідше одного разу на п'ять років відповідно до ст. 60 Закону України «Про вищу освіту» та ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти.</p>
Матеріально-технічне забезпечення	<p>До лютого 2022 р. реалізація ОП здійснювалась у навчальних кабінетах та науково-освітніх лабораторіях: Науково-освітній лабораторії Готельно-ресторанного туристичного бізнесу, STEAM лабораторії, Лабораторії психофізіологічних досліджень та Лабораторії психології здоров'я, Науковому парку MELITOPOL TRAVEL UNIVERSITY. Для набуття професійних компетентностей та наближення освітнього процесу до</p>

	<p>реальних умов праці керівника з економіки праці та бізнесу, управління персоналом використовується програмне забезпечення Кадри Плюс Україна, «СОФТПРОЕКТ-Кадри».</p> <p>Після тимчасового переміщення ЗВО використовуються аудиторії КЗ ВО «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради для потреб адміністрації, здобувачів та допоміжного персоналу Університету. Встановлено комп'ютерну техніку, забезпечено Wi-Fi підключення. У вересні 2022 р. Університет отримав доступ до 270 ліцензійних версій Zoom. Для роботи та збереження у хмарному сховищі документів у ЗВО використовується сервіс Google Workspace's.</p>
<p>Інформаційне та навчально-методичне забезпечення</p>	<ul style="list-style-type: none"> – офіційний сайт університету https://mdpu.org.ua/; – сторінка кафедри економіки та готельно-ресторанного бізнесу https://fim.mdpu.org.ua/fakultet-informatiki-matematiki-ta/kafedra-ekonomiky-ta-gotelno-restorannogo-biznesu/; – бездротові точки доступу до мережі Інтернет; – наукова бібліотека, читальні зали; електронна бібліотека http://library.mdpu.org.ua/; – інституційний репозитарій університету http://eprints.mdpu.org.ua/; – платформа дистанційного навчання університету https://dfn.mdpu.org.ua/my/; – програмне забезпечення Кадри Плюс Україна, «СОФТПРОЕКТ-Кадри»; – доступ до електронних ресурсів Web of Science і Scopus у локальній мережі університету; – корпоративна пошта; – наявність ліцензованої програми перевірки на плагіат Unichack. <p>Належна забезпеченість бібліотеки підручниками та посібниками, вітчизняними і закордонними фаховими періодичними виданнями відповідного профілю, доступ до мережі Інтернет, авторських розробок професорсько-викладацького складу.</p> <p>Навчально-методичне забезпечення підготовки здобувачів вищої освіти відповідає ліцензійним та акредитаційним вимогам і включає освітню програму, яка затверджена у визначеному порядку, містить опис загальних та фахових програмних компетентностей та результатів навчання; засоби діагностики якості вищої освіти; навчальний план, затверджений у вищезазначеному порядку; навчально-методичне</p>

	забезпечення для кожного освітнього компоненту навчального плану: силабуси, лекційні матеріали, розробки практичних занять, методичні розробки з самостійної роботи, курсових робіт, практики, виконання кваліфікаційної роботи тощо.
10 – Академічна мобільність	
Національна кредитна мобільність	<p>В рамках національної академічної мобільності здобувачі вищої освіти мають можливість опанування у ЗВО-партнерах окремих ОК впродовж семестру з подальшим визнанням отриманих результатів та зарахуванням кредитів.</p> <p>Принципи академічної мобільності, право навчання за кількома спеціальностями або у кількох ЗВО одночасно визначається законодавством України.</p>
Міжнародна кредитна мобільність	<p>В рамках міжнародного співробітництва та академічної мобільності здобувачам вищої освіти надається можливість навчання впродовж семестру за аналогічними ОП з подальшим визнанням отриманих результатів та зарахуванням кредитів у зарубіжних ЗВО:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Лодзинський університет (http://surl.li/aaxwu); – Шеньянський педагогічний університет (http://surl.li/ulqny); – Шеньянський технологічний університет (http://surl.li/ulqob); – Ардаханський університет (http://surl.li/ulqog).
Навчання іноземних здобувачів вищої освіти	Програма передбачає можливості навчання іноземних громадян на підставах, визначених чинним законодавством України.

2. Перелік компонентів освітньо-професійної програми та їх логічна послідовність

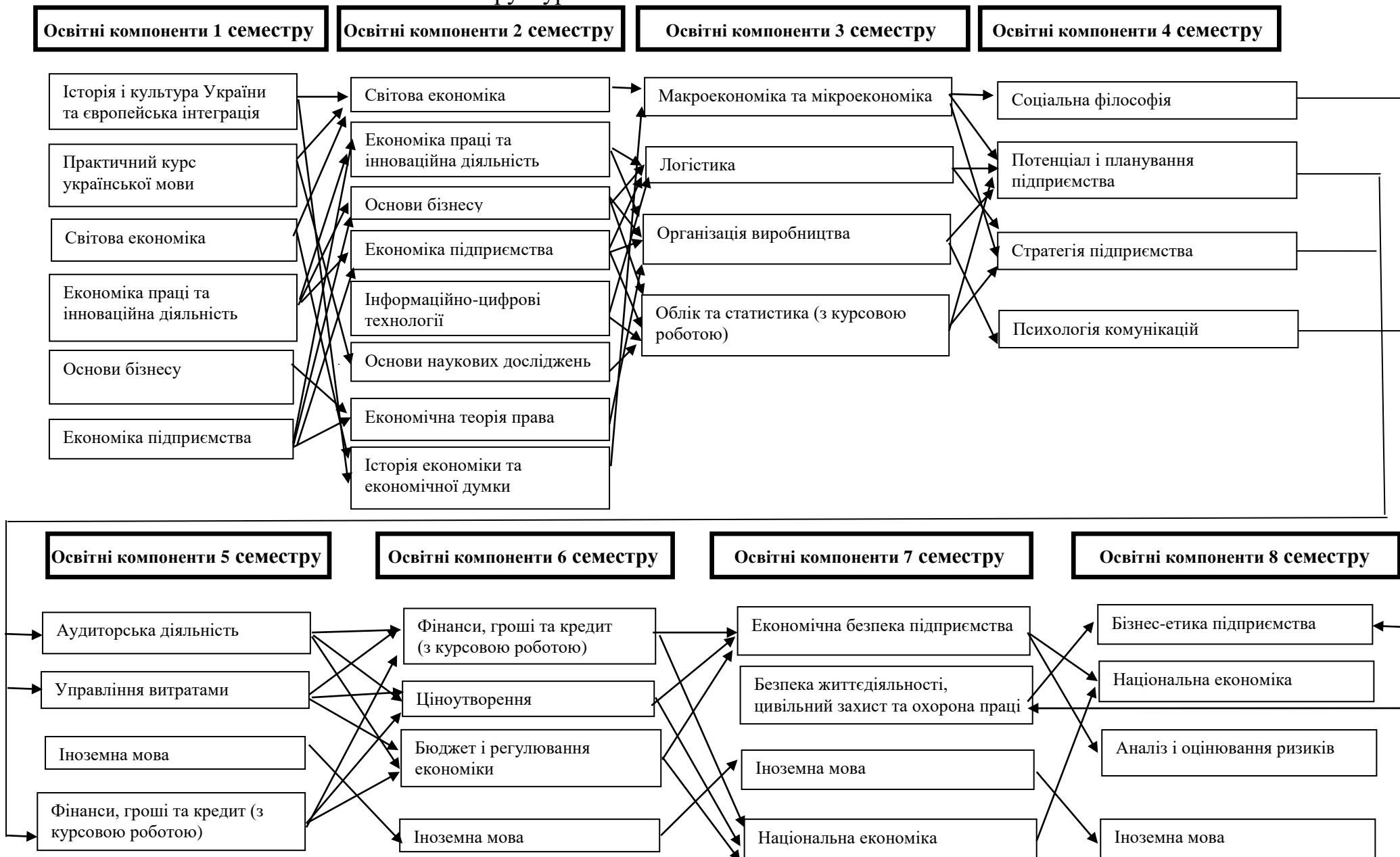
2.1. Перелік компонентів ОПП

Код н/д	Компоненти освітньої програми (навчальні дисципліни, курсові проекти (роботи), практики, кваліфікаційна робота)	Форма підсумк. контролю (розподіл за семестрами)				Кількість кредитів
		екзамени, семестр	заліки, семестр	Навчальна практика	Курсова робота	
1. ОBOB'ЯЗКОВІ ОСВІТНІ КОМПОНЕНТИ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ						
ОК-01	Історія і культура України та європейської інтеграції	1				3
ОК-02	Практичний курс української мови	1				3
ОК-03	Світова економіка	2	1			10
ОК-04	Економіка праці та інноваційна діяльність	2	1			10
ОК-05	Основи бізнесу	1,2				11
ОК-06	Економіка підприємства	2	1			11
ОК-07	Інформаційно-цифрові технології		2			3
ОК-08	Основи наукових досліджень		2			3
ОК-09	Економічна теорія права		2			3
ОК-10	Історія економіки та економічної думки		2			3
ОК-11	Макроекономіка та мікроекономіка	3				4
ОК-12	Логістика	3				4
ОК-13	Організація виробництва	3				3
ОК-14	Облік та статистика (з курсовою роботою)	3			3	7
ОК-15	Соціальна філософія	4				3
ОК-15.01	Модуль 1. Філософія					1,5
ОК-15.02	Модуль 2. Соціологія					1,5
ОК-16	Потенціал і планування підприємства	4				8
ОК-17	Стратегія підприємства	4				8
ОК-18	Психологія комунікацій		4			3
ОК-19	Аудиторська діяльність	5				3
ОК-20	Управління витратами	5				3,5
ОК-21	Фінанси, гроші та кредит (з курсовою роботою)	5,6			6	10
ОК-22	Ціноутворення	6				5
ОК-23	Бюджет і регулювання економіки	6				6,5
ОК-24	Іноземна мова	8	6			9
ОК-25	Безпека життєдіяльності, цивільний захист та охорона праці		7			3
ОК-25.01	Модуль 1. Безпека життєдіяльності					1

ОК-25.02	Модуль 2. Цивільний захист					1
ОК-25.03	Модуль 3. Охорона праці					1
ОК-26	Економічна безпека підприємства	7				5
ОК-27	Національна економіка	7,8				10
ОК-28	Бізнес-етика підприємства	8				5
ОК-29	Аналіз і оцінювання ризиків	8				5
ОК-30	Навчальна практика		6	6		3
ОК-31	Виробнича практика		8д	8		6
	Атестація (підготовка та захист кваліфікаційної роботи)					6
	Усього за обов'язковою частиною	26	12	2	2	180,0
2. ВИБІРКОВІ ОСВІТНІ КОМПОНЕНТИ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ						
ВК-01	Бізнес-планування		3			4
ВК-02	Бенчмаркінг		3			4
ВК-03	Ергономіка		4			4
ВК-04	Провайдинг інновацій		4			4
ВК-05	Економетрика		4			4
ВК-06	Міжнародні економічні відносини		5			4
ВК-07	Європейські економічні комунікації		5			4
ВК-08	Економіка та управління корпораціями		5			4
ВК-09	Фондовий ринок		6			4
ВК-10	Міжнародний бізнес		6			4
ВК-11	Управління персоналом		6			4
ВК-12	Управління конкурентоспроможністю підприємства		7			4
ВК-13	Інфраструктура ринка		7			4
ВК-14	Стратегія та розвиток бізнеса		8			4
ВК-15	Інвестування		8			4
	Усього за вибірковою частиною		15			60
	Фізичне виховання (позакредитна дисципліна)		2,4			
	Загальна кількість		26			240

2.2. Структурно-логічна схема освітніх компонентів ОП

3. Форма випускної атестації здобувачів вищої освіти

Форми атестації здобувачів вищої освіти	Атестація може здійснюватися у формі публічного захисту (демонстрації) кваліфікаційної роботи.
Вимоги до кваліфікаційної роботи (за наявності)	<p>Кваліфікаційна робота має передбачати розв'язання складного спеціалізованого завдання або практичної проблеми в економічній сфері із застосуванням теорій та методів економічної науки.</p> <p>У кваліфікаційній роботі не може бути академічного плагіату, фальсифікації та списування.</p> <p>Кваліфікаційна робота має бути оприлюднена на офіційному сайті або в репозиторії закладу вищої освіти. Оприлюднення кваліфікаційних робіт, що містять інформацію з обмеженим доступом, здійснювати у відповідності до вимог чинного законодавства.</p>

4. Вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти

Забезпечення якості підготовки здобувачів вищої освіти за другим першим рівнем спеціальності 051 Економіка освітньої програми «Економіка та бізнес» здійснюється у відповідності до Положення про систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти в Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького та інших нормативних документів й передбачає здійснення таких процедур і заходів:

Процедури та заходи системи внутрішнього забезпечення якості згідно Закону України «Про вищу освіту»	Оцінка стану формування і застосування відповідних процедур та заходів в Університеті
1) визначення принципів та процедур забезпечення якості вищої освіти	<p>Розроблені та діють:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Положення про організацію освітнього процесу Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького; – Положення про участь здобувачів вищої освіти у забезпеченні якості освіти у Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького; – Положення про внутрішнє забезпечення якості вищої освіти у Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького; – Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність учасників освітнього процесу

	<p>Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького;</p> <p>– Положення про стейкхолдерів освітніх програм у Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького.</p>
<p>2) здійснення моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм</p>	<p>Здійснюється щорічно відповідно до:</p> <p>– Положення про освітню програму підготовки здобувачів вищої освіти у Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького;</p> <p>– Положення про гарантів освітніх програм у Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького.</p>
<p>3) щорічне оцінювання здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних працівників ЗВО та регулярне оприлюднення результатів таких оцінювань на офіційному веб-сайті, на інформаційних стендах та в будь-який інший спосіб</p>	<p>Впроваджено механізм оцінювання досягнень здобувачів – претендентів на отримання стипендій; оцінювання науково-педагогічних працівників на основі рейтингів науково-дослідної, методичної та організаційної роботи і рейтингування викладачів за результатами анкетування здобувачів.</p> <p>Регулюється:</p> <p>– Правилами призначення академічних і соціальних стипендій здобувачам вищої освіти Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького,</p> <p>– Положенням про рейтингове оцінювання результативності професійної діяльності та професійної активності науково-педагогічних працівників Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького. Результати оцінки та рейтингування оприлюднюються на офіційному сайті університету.</p>
<p>4) забезпечення підвищення кваліфікації педагогічних, наукових і науково-педагогічних працівників</p>	<p>Відбувається на регулярній основі. Ведеться робота над посиленням практичної складової підвищення кваліфікації НПП в системі післядипломної та неформальної освіти, зокрема, шляхом проходження стажувань на підприємствах, установах, організаціях в межах України та закордоном, участі у міжнародних проектах, грантових програмах, навчання за сертифікаційними програмами.</p> <p>Регулюється:</p> <p>Положенням про професійний розвиток науково-педагогічних та педагогічних працівників Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького.</p>

<p>5) забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу, у т.ч. самостійної роботи здобувачів, за кожною освітньою програмою</p>	<p>Забезпечено необхідними ресурсами (матеріальна база, навчально-методичне та інформаційно-технічне забезпечення, освітня платформа Moodle).</p>
<p>6) забезпечення наявності інформаційних систем для ефективного управління освітнім процесом</p>	<p>Використовуються інформаційні системи ЄДЕБО, АСУ.</p>
<p>7) забезпечення публічності інформації про освітні програми, ступені вищої освіти та кваліфікації</p>	<p>Інформація про освітньо-професійну програму, ступені вищої освіти та професійні кваліфікації оприлюднюється на веб-сайті університету: https://mdpu.org.ua/ та кафедри http://surl.li/szhfz</p>
<p>8) забезпечення дотримання академічної доброчесності працівниками ЗВО та здобувачами вищої освіти, у тому числі створення і забезпечення функціонування ефективної системи запобігання та виявлення академічного плагіату у наукових працях працівників ЗВО і здобувачів вищої освіти</p>	<p>Забезпечення дотримання академічної доброчесності працівниками ЗВО та здобувачами вищої освіти регулюється:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Положенням про запобігання академічного плагіату в освітній діяльності Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького; – Положенням про академічну доброчесність у Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького; – Кодексом академічної доброчесності Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького; – Порядком застосування програмних засобів з метою запобігання та протидії проявам академічної недоброчесності в Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького. – Для здобувачів вищої освіти затверджено Положення про кваліфікаційні (дипломні) роботи на здобуття освітніх ступенів бакалавра та магістра у Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького. – Для здобувачів вищої освіти затверджено Положення про курсові роботи в Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького.

	<p>В університеті створено постійну комісію Вченої ради з питань академічної доброчесності та запобігання плагіату в освітній діяльності.</p>
<p>9) інші процедури і заходи</p>	<p>Діючу інституційну структуру системи внутрішнього забезпечення якості відображено у Положенні про систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти.</p> <p>В Університеті діє Положення про порядок визнання результатів навчання, отриманих у процесі неформальної освіти в Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького.</p>

5. Матриця відповідності програмних компетентностей компонентам освітньої програми

	OK-01	OK-02	OK-03	OK-04	OK-05	OK-06	OK-07	OK-08	OK-09	OK-10	OK-11	OK-12	OK-13	OK-14	OK-15	OK-16	OK-17	OK-18	OK-19	OK-20	OK-21	OK-22	OK-23	OK-24	OK-25	OK-26	OK-27	OK-28	OK-29	OK-30	OK-31		
ЗК1	+								+	+					+			+							+								
ЗК2	+														+											+							
ЗК3				+			+	+	+						+				+	+			+		+		+	+					
ЗК4				+	+	+								+		+			+	+					+	+		+	+	+	+		
ЗК5		+						+																									
ЗК6								+																+									
ЗК7		+					+	+										+															
ЗК8							+	+						+																	+		
ЗК9															+			+											+				
ЗК10															+			+										+					
ЗК11				+	+							+	+			+	+		+	+						+			+				
ЗК12		+													+			+						+				+	+				
ЗК13	+								+						+			+							+			+					
ЗК14	+							+	+									+															
СК1			+	+	+	+				+	+	+	+	+		+	+		+	+	+	+	+			+	+	+	+	+			
СК2				+	+	+			+			+	+			+	+		+	+		+	+			+			+				
СК3								+	+	+																							
СК4					+			+		+	+	+							+	+										+			
СК5			+							+	+																	+					
СК6						+	+	+					+			+	+		+	+		+	+				+	+					
СК7							+					+	+			+				+	+		+	+					+	+			
СК8				+	+	+						+	+	+		+	+		+	+	+	+	+			+			+				
СК9			+	+	+	+		+					+			+	+		+	+	+	+	+			+	+			+			
СК10							+	+		+				+					+		+								+				
СК11				+	+	+		+		+	+	+	+		+	+		+	+										+				
СК12					+	+						+	+	+		+	+		+	+						+			+	+		+	
СК13				+	+	+	+	+				+	+	+		+	+		+	+			+			+		+		+			

СК14					+	+		+				+	+	+		+	+	+	+	+			+	+		+	+	+
------	--	--	--	--	---	---	--	---	--	--	--	---	---	---	--	---	---	---	---	---	--	--	---	---	--	---	---	---

6. Матриця забезпечення програмних результатів навчання (РН) відповідними компонентами освітньої програми

	ОК-01	ОК-02	ОК-03	ОК-04	ОК-05	ОК-06	ОК-07	ОК-08	ОК-09	ОК-10	ОК-11	ОК-12	ОК-13	ОК-14	ОК-15	ОК-16	ОК-17	ОК-18	ОК-19	ОК-20	ОК-21	ОК-22	ОК-23	ОК-24	ОК-25	ОК-26	ОК-27	ОК-28	ОК-29	ОК-30	ОК-31			
РН1	+								+						+													+						
РН2	+								+						+											+			+					
РН3										+	+																							
РН4									+	+	+																							
РН5					+	+	+	+					+			+	+				+			+						+				
РН6			+	+	+	+						+	+	+		+	+		+	+	+	+	+				+	+		+				
РН7			+	+	+	+				+	+	+	+	+		+	+		+	+	+	+	+				+	+		+				
РН8					+	+	+					+	+	+		+	+		+	+	+	+	+				+			+				
РН9			+	+	+	+				+	+												+					+		+				
РН10				+		+						+	+	+		+	+		+	+	+	+	+				+			+				
РН11				+	+	+						+	+			+	+		+	+		+	+				+			+	+			
РН12								+					+	+		+	+		+	+		+	+						+	+	+			
РН13							+	+						+		+			+	+			+						+		+			
РН14				+				+										+												+	+			
РН15								+							+			+												+		+		
РН16								+	+																						+	+		
РН17								+				+		+		+			+	+	+	+	+					+	+		+			
РН18					+				+				+																					
РН19		+					+	+						+		+	+	+		+		+	+	+	+		+		+	+	+	+		
РН20		+						+																	+					+		+		
РН21											+				+				+										+	+		+		
РН22					+								+						+									+		+		+	+	
РН23								+							+				+															
РН24	+			+								+	+	+	+	+		+	+	+			+						+	+	+	+		

7. Відповідність стандартам

Стандарт вищої освіти України: перший (бакалаврський) рівень, галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки», спеціальність 051 «Економіка». Затверджено та введено в дію наказом Міністерства освіти і науки України 13.11.2018р. № 1244 [Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2020/03/241-Hotel-restor.sprava-bakalavr-VO.18.01.pdf>].

8. Перелік нормативних документів, на яких базується освітня програма

- Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII «Про вищу освіту» [Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>];
  - Закон України від 05.09.2017 р. «Про освіту» [Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>];
  - Постанова Кабінету Міністрів України від 29.04.2015 р. № 266 «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти» [Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/266-2015-п>];
  - Постанова Кабінету Міністрів України від 30.12.2015 р. № 1187 «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності» [Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1187-2015-п/page>];
  - Постанова Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 р. № 1341 «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій» [Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-п>];
  - Національний класифікатор України: «Класифікація видів економічної діяльності» ДК 009: 2010 [Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>];
  - Національний класифікатор України: «Класифікатор професій» ДК 003: 2010 [Режим доступу: <http://www.dk003.com>];
- Інші рекомендовані джерела
- Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG) [Режим доступу: http://ihed.org.ua/images/doc/04_2016_ESG_2015.pdf];
  - International Standard Classification of Education (ISCED 2011): UNESCO Institute for Statistics [Режим доступу: <http://www.uis.unesco.org/education/documents/isced2011-en.pdf>];
  - ISCED Fields of Education and Training 2013 (ISCED-F 2013): UNESCO Institute for Statistics [Режим доступу: <http://www.uis.unesco.org/Education/Documents/iscedfields-of-education-training-2013.pdf>].
  - Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів вищої освіти, затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 01.06.2017 р. № 600 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 21.12.2017 р. № 1648), схвалені сектором вищої освіти Науково-методичної Ради Міністерства освіти і науки України (протокол від 29.03.2016 № 3);

– Розроблення освітніх програм. Методичні рекомендації [Режим доступу: http://ihed.org.ua/images/doc/04_2016_rozroblennya_osv_program_2014_tempusoffice.pdf];

– Національний освітній глосарій: вища освіта [Режим доступу: http://ihed.org.ua/images/doc/04_2016_glossariy_Visha_osvita_2014_tempus-office.pdf];

– Розвиток системи забезпечення якості вищої освіти в Україні: інформаційноаналітичний огляд [Режим доступу: http://ihed.org.ua/images/doc/04_2016_Rozvitok_sisitemi_zabesp_yakosti_VO_U_A_2015.pdf];

– Європейська кредитна трансферна накопичувальна система: Довідник користувача [Режим доступу: http://ihed.org.ua/images/doc/04_2016_ECTS_Users_Guide-2015_Ukrainian.pdf].

– EQF-LLL – European Qualifications Framework for Lifelong Learning [Режим доступу: https://ec.europa.eu/ploteus/sites/eac-efq/files/brochexp_en.pdf];

– QF-EHEA – Qualification Framework of the European Higher Education Area [Режим доступу: <http://www.ehea.info/article-details.aspx?ArticleId=67>];

– TUNING (для ознайомлення зі спеціальними (фаховими) компетентностями та прикладами стандартів [Режим доступу: <http://www.unideusto.org/tuningeu/>].